

Gesprek over verlies op gang brengen

De Wereld van Verschil máákt het verschil

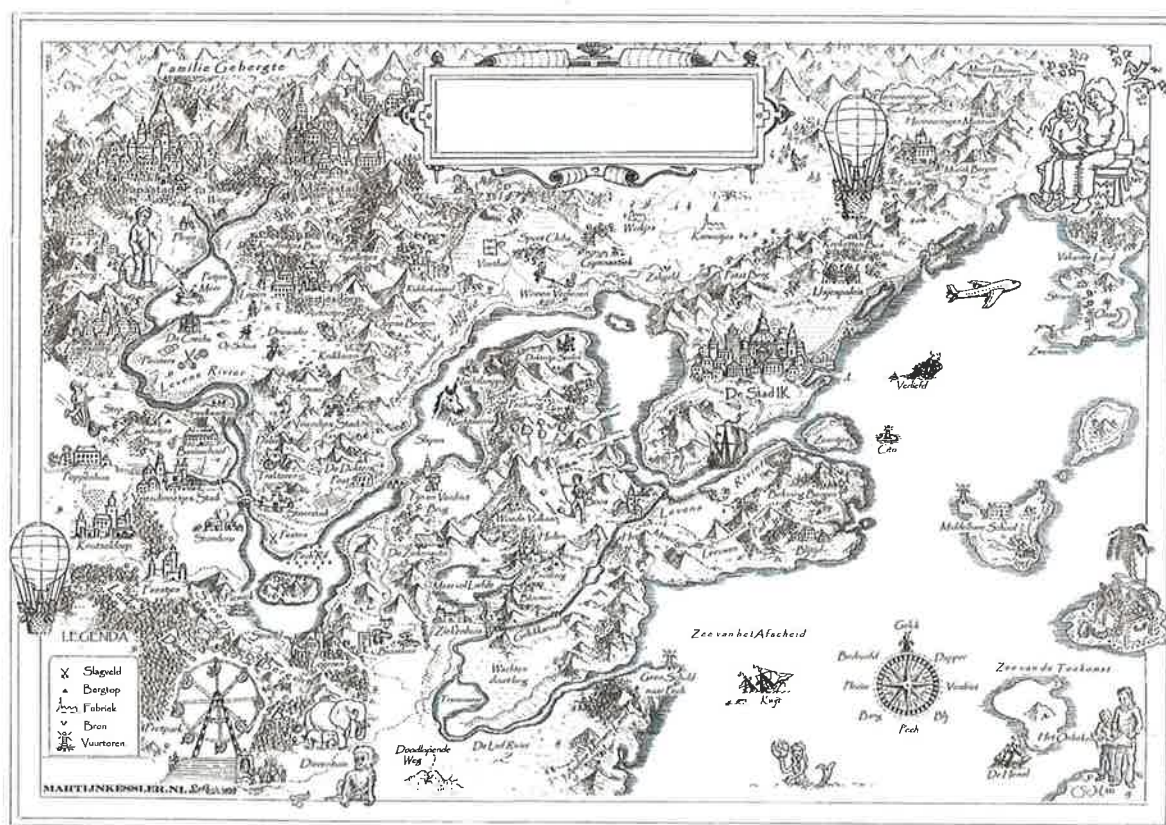
• Metta Bunk en Nicolien van de Belt, verpleegkundigen medisch technisch handelen team van Zorggroep Oude en Nieuwe Land.

Metta Bunk en Nicolien van de Belt vertellen over hun ervaringen met De Wereld van Verschil: een hulpmiddel om kinderen te helpen omgaan met een ziek gezinslid en het afscheid nemen.

De Wereld van Verschil is een hulpmiddel om komend verlies binnen jonge gezinnen bespreekbaar te maken. Het bestaat uit tal van onderdelen die samen bedoeld zijn om kinderen te helpen met het omgaan met een ziek gezinslid en het afscheid nemen. Het meest opvallend is de landkaart. De landkaart beeldt het levenspad van een kind van 0-12 jaar uit. Op de kaart staan onder meer een Papastad en een Mamastad, maar ook een Pijn en Verdriet brug, een Meer vol Liefde en een Gelukk kanaal. Deze landkaart kan gebruikt worden om een gesprek over ziekte en afscheid op gang te brengen, herinneringen op te halen of juist nieuwe herinneringen toe te voegen.

Quiz

In de koker zit ook de quiz 'Jouw Wereld'. Het kind maakt de quiz en ontdekt samen met de ouder waar hij goed in is. Wat hij graag doet. Dat levert uiteindelijk één of twee cijfers op. De ouder heeft suggestiekaarten. De cijfers van de quiz corresponderen met de cijfers op de suggestiekaarten. De suggestiekaarten beschrijven kort hoe je als kind bent en wat je alleen of samen met diegene die ziek is kunt doen. Dit kan bijvoorbeeld zijn: samen in de keuken lekkere koekjes maken, of naar muziek luisteren en een gezamenlijke top tien samen stellen. De suggesties zijn dus afgestemd

Samenvatting

Regelmatig komen hulpverleners in aanraking met jonge gezinnen waar een ouder of kind ernstig ziek is en op termijn komt te overlijden. Het kan moeilijk zijn om hierover een gesprek op gang te brengen, zowel voor de ouders als de hulpverlener. Uit de praktijk blijkt dat er wordt gezocht naar een aanleiding om een gesprek over verlies en afscheid te beginnen. Er wordt niet gemakkelijk gesproken over afscheid nemen en de betekenis hiervan voor het gezin. De Wereld van Verschil kan hierbij helpen omdat het een praktisch handvat is.

op het kind. Door samen leuke dingen te doen gaat de communicatie op een laagdrempelige manier vanzelf. Er is weer contact. Vanuit dit contact kun je komen tot praten over gevoelens als angst of boosheid.

Tips

In de brochure aan ouders worden ook tips gegeven, bijvoorbeeld: wees eerlijk en vertel de waarheid op het niveau van het kind. Maar er staat ook, dat de ouder ondanks het zich ziek voelen met regelmaat een deel van de eigen zorgen en gevoelens opzij moet zetten om te luisteren naar de behoeften van de kinderen. Als ouder kun je de kinderen helpen en beschermen, sterker maken voor het leven, door met ze te praten over de ziekte en over het afscheid nemen.

Ontstaan

De Wereld van Verschil is twee jaar geleden tot stand gekomen door een samenwerking tussen verschillende hulpverleners uit het Netwerk Palliatieve Zorg in Noord- en Oost-Flevoland. Zij merkten dat er binnen jonge gezinnen behoefte was aan een laagdrempelige ondersteuning in het ziekteproces.

Na een netwerkdag is een werkgroep opgestart, die het instrument ontwikkeld heeft. Deze werkgroep had duidelijke uitgangspunten:

- het kind moet in zijn/haar eigenheid gezien worden;
- ouders krijgen handvatten en worden in beweging gezet;
- hulpverleners krijgen een laagdrempelig hulpmiddel, zodat zij ondersteund worden om het gesprek over ernstig ziek zijn en kinderen op gang te brengen.

Uit reacties van hulpverleners blijkt dat deze doelstellingen zijn behaald. Landelijk komt er steeds meer bekendheid en interesse in dit hulpmiddel.

Voorzet

'De hulpverlener heeft nu echt wat in handen', geeft Metta aan. 'Zij vraagt het gezin of zij een hulpmiddel met praktische handvatten mag laten zien en uitleggen. Vervolgens start zij het gesprek met De Wereld van Verschil en het gezin borduurt hier op eigen wijze op verder. De Wereld van Verschil is een prachtige voorzet en het gezin kopt hem nu zelf in.'

Metta Bunk en Nicolien van de Belt

Openhouden van de communicatie

Soms ligt er een concrete vraag vanuit een gezin. Dit overkwam collega Nicolien. Zij kwam in een gezin waar de moeder chemokuren kreeg vanwege borstkanker. De band tussen de moeder en de schoolgaande kinderen was verstoord geraakt door de impact van de ziekte en behandeling. Vooral de oudste dochter en moeder hadden problemen. Nicolien vertelt, dat de kinderen het ziekteproces niet konden volgen en moeder veel bezig was met de ziekte en behandeling hiervan. Moeder was niet in staat haar kinderen te begeleiden. De moeder zei letterlijk: 'Ik versta mijn kind niet meer en mijn kind verstaat mij niet meer. Hoe voorkom ik dat mijn kind wegrent of dat we tegen elkaar schreeuwen?' Samen met de huisarts is besloten om te kijken of De Wereld van Verschil zou kunnen helpen om de dialoog tussen moeder en kind weer op gang te brengen. Nicolien heeft het hulpmiddel geïntroduceerd. De landkaart sprak erg tot de verbeelding en was hierdoor goed te gebruiken. Op de landkaart staat een 'Zee van afscheid'. De Wereld van Verschil is bedoeld voor aankomend verlies. Deze situatie was anders. Nicolien: 'Deze moeder zag de zee van afscheid ook als een eindpunt, namelijk afscheid nemen van haar rotziekte. Afscheid van een verliesproces: van je haar, je gezondheid, je energie, je band met de kinderen.' Het resultaat was dat moeder haar eigen ziekteproces beter bespreekbaar kon maken, waardoor zij in staat was haar oudste dochter te ondersteunen door middel van suggesties en handreikingen. Zij begon bijvoorbeeld samen met haar dochter een dagboek, waarbij zijzelf aan de voorkant begon en de dochter achteraan, om zo naar elkaar toe te schrijven. De communicatie tussen moeder en dochter is weer hersteld. Samen dingen doen maakt het gemakkelijker om met elkaar in dialoog te gaan.

De ervaring van Metta en Nicolien is, dat als De Wereld van Verschil als hulpmiddel ergens ingezet wordt, dit altijd iets teweeg brengt binnen het gezin. Niet alleen voor de ouders en kinderen maakt De Wereld van Verschil hét verschil, maar ook voor de hulpverleners.

INFORMATIE

MEER INFORMATIE OVER DE WERELD VAN VERSCHIL IS VERKRIJGBAAR BIJ WIES WAGENAAR, NETWERKCOÖRDINATOR NETWERK PALLIATIEVE ZORG NOORD- EN OOST-FLEVOLAND, TEL: 0320-271782 OF PER MAIL [W.WAGENAAR@MCCFLEVOLAND](mailto:w.wagenaar@mccflevoland.nl). BESTELLINGEN VIA: WWW.MCCFLEVOLAND.NL/WERELDVANVERSCHIL

De Wereld van Verschil bestaat uit diverse onderdelen en uitgangspunten:

1. voor de ouder(s) een brochure, met algemene informatie en suggestiekaarten. De kaarten horen bij de quiz die de kinderen in hun pakket hebben.
2. voor de kinderen* een koker met daarin:
 - een landkaart met de levensloop van kinderen van 0-12 jaar
 - een kleurplaat en kijkdoosplaatjes van de landkaart
 - 'Jouw Wereld': een vragenspelletje dat gaat over waar je als kind goed in bent.
 - De suggestiekaarten uit het pakket van de ouders geven aan welke activiteiten je alleen of samen kunt doen.

* Voor elk kind een eigen koker. Ook voor kinderen van 0 - 2 jaar